

en halftimma, och hvarefter vakttiden å fartyg tillkännagifves, medelst slag på klockan.

VAKTGÖRING, f. 2. Förrättningen, då man gör vakt.

VAKTHAFVANDE, a. 1. Som har vakten. *V. officer. V. manskap på ett fartyg.* Brukas äfven stundom substantiellt, t. ex.: *V-n vare skyldig att...*

VAKTHUND, m. 2. 1) Hund, inöfvad att vakta. — 2) En art af Hundslägtet, storväxt med tjock nos, hängande öron och undersåsig kropp.

VAKTHUS, n. 3. Särskilt hus, der personer, som turvis hålla vakt, församlas och uppehålla sig.

VAKTHÄLLNING, f. 2. Utställandet af vakt; vaktgöring. *V-en i kongliga slottet.*

VAKTKARL, m. 2. Karl, som är utställd på vakt, eller hvars befattning är att hålla vakt.

VAKTKONTOR, väcktåknåtor, n. 3. Ställe, der anmälanden göras hos vakthafvande, handräkning af vakt begäres, m. m. Brukas mest i sammansättningen Polis-vaktkontor. [-contor, -contoir.]

VAKTKUR, m. 2. Kur, uppsatt på ett ställe, der vakt hålles, till skydd för vakten vid oväder. [-cur.]

VAKTMÄSTARE, m. 3. 1) Tjenare vid domstol, embetsverk, offentlig eller enskilt inrättning m. m., hvars befattning är att hafva vakt och vård om rummen, vara tillstådes vid ingången, uträtta ärender, o. s. v. *V. i posten, se Bredragare. V. i ett fängelse, se Fångvaktmästare. V. vid ett slott,* person, som har vakt, vård och tillsyn om rummen på ett slott. — 2) (jäg.) *V. på harjagt,* hund, som är inöfvad att freda den skjutna haren för de andra hundarna. — *Ss. V-befattning, -sysla.*

VAKTMÄSTARÄGG, n. 3. Skämtsam benämning på hårdkokta ägg.

VAKTPARAD, --åd, m. 3. Parad af trupper, som skola gå på vakt.

VAKTRULLA, f. 1. Namnlista å den del af manskapet på ett fartyg, som gör vakt.

VAKTSKEPP, n. 3. Skepp, som framför eller utjemte en ankrad flotta ger akt på allt, som inträffar, och strax gifver signaler; äfv. på en redd eller i en hamn förtöjdt fartyg, till skydd för handelsfartyg eller för att gifva akt på något.

VAKTSKOTT, n. 3. Skott, som till signal afskjutes af vakt, från ett vakt skepp, o. s. v.

VAKTSTUGA, f. 1. Större rum i ett vakt-hus för gemenskapen af vakten.

VAKTTORN, n. 3. På en kust uppfördt torn, i afsigt att derifrån på afstånd upptäcka sjöröf-vare eller andra fiender, som vilja närma sig landet.

VAKTTRUPP, m. 3. Trupp, som är på vakt. **VAL**, m. 2. I. Åttio stycken. *En v, sill, strömming.*

VAL, m. 2. II. Kort stång. Deraf: Trillval; *Slagval*, nedra delen af en tröskslaga, *Handval*, öfra delen deraf.

VAL, n. 3. III. (af *Välja*) 1) Väljande. *V-et emellan tvenne förslag. Göra ett lyckligt v. Göra sitt v.,* bestämma sig för att välja det ena eller det andra. *Hafva v-et,* rättighet, tillfälle att välja. *Jag lemnar det i ert v.,* ni må fritt välja. *Lemna en v-et emellan arbete och hvila,* tillåta en att välja mellan &c. *Se Qval.* — 2) Offentlig förrättning, då någon väljes till en viss värdighet, ett visst embete, värf, uppdrag. *Embete, som tillsättes genom v. Herr N. har vid v-et till pastor i S. fått alla rösterna. För-*

rätta v. Han kan ej komma under v., äger ej de egenskaper, som af lag fordras, för att vara valbar. — Bildar åtskilliga sammansättningar, såsom Konungaval, Pastorsval, m. fl.

VALA, f. 1. (i fornspråket) Vis qvinna, sierska, spåqvinna. Deraf: Völuspa.

VALAKT, m. 3. Högtidlig valförrättning.

VALBAR, a. 2. Som äger de af lag stadgade egenskaper, för att kunna väljas till en värdighet, ett embete, o. s. v.

VALBARHET, f. 3. Innehafvande af de egenskaper, som lag stadgar för att vara valbar.

VALBERÄTTIGAD, a. 2. Enligt lag berättigad att välja.

VALBJÖRK, f. 2. *Se Getapel.*

VALBORGSMESSA, f. 1. (uttalas i folkspråket: vällb'rs-mässa) Fordom en fest, som firades i katolska kyrkan till minne af S:t Valborg, ett engelskt helgon, som troddes beskydda mot hexerier. — 2) *Se Valborgsmessodag.* [Vall —.]

VALBORGSMESSOAFTON, m. 2. pl. — *aftnar.* (uttalas i folkspråket: vällb'rmässåftnån) Dagen före d. 1 Maj.

VALBORGSMESSODAG, m. 2. (uttalas i folkspråket: vällb'rmässodåg) Benämning på d. 1 Maj.

VALBORGSMESSOELD, m. 2. (uttalas i folkspråket: vällb'rmässöld) Eld, som efter gammal sed, under natten till den 1 Maj (i Tyskland emellan 1 och 2 Maj), på berg och kullar upp-tändes, ursprungligen till skydd emot de, enligt folktron, vid denna tid till Blåkulla ridande hexor, sannolikt en lemnig af någon gammal hednisk värfest. Jfr. *Blåkulla.*

VALCENSUS, välls'nnuss, m. 3. (af lat. *Census*) Viss förmögenhet, som fordras, för att vara valbar.

VALD, se *Välja.*

VALDAG, m. 2. Dag, då val förrättas.

VALDHORN, n. 3. (t. *Waldhorn*; uttalas: vällthörn) Ett blåsinstrument, bestående af en lång rundkrökt lur. [Valdhorn, Valthorn.]

VALDHORNIST, m. 3. (uttalas: vällthornist) En, som blåser valdhorn.

VALDHORNSSNÄCKA, f. 1. En snäckart med stråft, buckligt skal. Buccinum undatum.

VALDISTRIKT, völdistrikt, n. 3. o. 3. Visst område, för hvilket ett folkombud väljes.

VALEN, välänn, a. 2. neutr. — *et.* (af *Dvala*) Stel af köld.

VALET, -ét, n. 3. (af lat. *Valete*, lefven väl!) Sista gången, afsked, farväl. Säges i hvardags-språket.

VALFADER, vällfåd'r, m. sing. (af *Val*, i strid fallen män) Benämning, i Eddan, på Oden såsom de i strid fallnes gud.

VALFART, se *Vallfart.*

VALFRIHET, f. 3. Frihet i utöfvande af val-rätt; fritt val.

VALFRÄNSKAP, f. 3. (kem.) Det slags frändskap (se d. o. bem. 2), som förenar olikartade kroppar till en ny, af olika egenskaper med dessa. Har sitt namn deraf, att en kropp hellre förenar sig med en än med en annan, likasom den skulle välja.

VALFÖRRÄTTARE, m. 3. Person, som förrättar ett val.

VALFÖRRÄTTNING, f. 2. Sjelfva förrättningen, hvarigenom ett offentligt val verkställes.

VALFÖRSAMLING, f. 2. Församling af personer, som välja t. ex. en regent, o. s. v.

VALFÖRVANDTSKAP, f. 3. *Se Valfrändskap.*